

Г. П. Півторак

Графіка

ГРАФІКА – сукупність рукописних та друкованих знаків певної писемності (графеми, розділові знаки, шрифтові різновиди); розділ мовознавства, що досліджує співвідношення писемних знаків із фонетичною системою мови. Виділення Г. в окремий розділ мовознавства зумовлене відсутністю у мовах повного збігу системи фонем із системою графем: деяким фонемам відповідають графічні сполучення (укр. – дж, дз; польс. – sz; нім. – sch; англ. – sh тощо), а деякі графеми не мають фонематичні паралелі поза межами певних графічних сполучень (напр., q у більшості зх.-європ. писемностей можливе лише у сполученні qu). Досконалість графіч. системи визначається тим, наскільки точно літери [письма](#) відповідають звукам (фонемам) мови.

Українська Г. – одна з найдосконаліших, оскільки більшість літер укр. алфавіту однозначна. Основу сучас. укр. Г. становлять літери, розділові знаки та апостроф. До неї також належать прийоми скорочення слів, використання пробілів між словами, великих літер, відступів, підкреслень, а в друк. тексті – й виділення за допомогою шрифтів. У деяких випадках (переважно в навч. літературі, словниках, при розрізненні омонімів, у перевиданні писем. пам'яток тощо) використовують знак наголосу. У спец. різновиді письма – фонет. транскрипції вживають й ін. знаки (довготи, короткості, м'якшення тощо). Сучасне накреслення літер укр. писем. Г. сформоване на основі давньорус. письма, а друкованих – на основі рос. [гражданського шрифту](#). Літери сучасної Г. бувають великі й малі.

Сучасні українські друковані шрифти розрізняють за величиною (корпус, петит та ін.), малюнком (академ., лат., нова шкіл., кудряшів., енциклопедична та ін. гарнітури), товщиною штриха (світлий, напівжирний, жирний), формою ліній (брусковий, рублений, декоративний шрифти), нахилом до вертикалі (прямий і похилий, причому останній буває друкований і подібний до рукописного – курсив), призначенням: текстовий (для газет, журналів, книжок), акцидентний (для реклам, оголошень) та ін.

Рекомендована література

1. Різник М. Г. Письмо і шрифт. К., 1978;

2. Снарский О. В. Шрифты-алфавиты для рекламных и декоративно-оформительских работ. К., 1984.

Бібліографічний опис:

Графіка / Г. П. Півторак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-26852>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).